

Nelelitis laikas
LIETUVA
Išleista kas penktą dieną, Chicago, Ill.
Prenumerata ant metų
Amerikiečiai \$3.00
Užsieniai \$4.00
"Lietuva" spaudina Kniga, Konstitucijos ir Lietuvos daktarų Lietuvių, knygnešiai ir angliečiai.
Užsieniai "Lietuva" reikiama draugai ir prenumeratą priėmę. Prieš pradėdami plėnų adresuoti taip:
A. OLSZEWSKI,
924 33rd St., Chicago, Ill.
Sub-Station No. 60.



The Lithuanian Weekly
"LIETUVA"
Published every Friday, at Chicago, Ill.
Executes all kind of Job Printing and translating in Lithuanian, Polish and English languages.
Subscription \$2.00 per year.
All communications must be addressed to:
A. OLSZEWSKI,
924 33rd St., Chicago, Ill.
Sub-Station No. 60.

Nr. 42

CHICAGO, ILL., PETNYCZIA, 20 Spalio (October) 1899 m.

Metas VII

Politiszkos žinios.

Amerika.

Amerikos prezidentas važinėja dabar po visokius miestus, laiko prakalbas išsirdamas savo politiką, taigi daro taip, kaip partijų kandidatai elgiai prieš rinkimus; prezidentas pats iki šiol politiskoms agitacijoms ne užsiimdavo, bet palikdavo agitacijas apmokamiems politikieriams. Arta nauja įvesta prezidento McKinleyo mada išsis jam ant gero ar ant blogo, parodyti ta rinkimais, koki atsišubs kitą metą.

Karė ant Filipinų salų jau ištikro prasidėjo smarkiau, amerikoniai, apturėję pastiprinimą, pradėjo traukti toliau į salos vidurį ir po smarkesnių ar mažesnių mūšių, nužudę po kelis kareivius, užima dar vis tik tuos pacytus miestus, kurie jau ne vieną kartą buvo į jų rankas patekę. Dabar jau ketina sykį užimti ne apelsit, bet visgi jau iš kelių prievėsti buvo vėl pasitraukti. Traukimas eina labai palengva, kadangi keliai išmirę, netikė, kanuolės, vežimus su valgiais ir amunicija galima iš klampynių išvilkkti su labai dideliu vargu. Kariaunos dalys, kokios per greitai pryzakini užengia, kadangi vežimai ne gali pasekti, turi grįžti atgal, ant kelio valgio niekur ne gauna. Dabar mūšiai pasitaiko jau nuolat, bet jie ne dideli, tokių didelių filipiniečių pulkų, kaip buvo iš pradžių, jau dabar amerikoniai ne patinka, matyt, kad Aguinaldo išsilyrsto savo kareivius ir mažus pulkelius ir juos išmėtė po visas apygardas ant kelio amerikonių. Filipiniečiai paprastai, kur nors krumuose pasislėpę, laukia priešų, kada jau tie prisitartina, paleidžia tiek suvūjį, kiek tik gali ir išsilyrsto vėl po krumus; išsilyrskdyti jų visai ne galima. Kiti tą patį daro tycia parengtuose apkasuose. Rods tokiuose susitikimuose ne daug amerikoniškų kareivių žusta, bet kad jie atsitinka nuolat, tai sudėjęs į kruką mažas nuotrotas, jos pasidaro gana didelės.

Dabar laikas praeis, buv Manilės filipiniečiai buvo berengę netikėtą pasikėlimą prieš amerikonus, tik tą mat koki ten būda amerikoniai užrodė ir gerai pasirengę. Keli iš cizabuwų policijantai, kurie prigulė prie sukaltio, likosi suarezuoti; daug cizabuwų, matydami, kad netikėtas užpuolimas ant amerikonių ne pasisekė, slapta išbėgo iš Manilės ir pristoję prie stovinių miesto aplinkinėse pasikėlė.

Karė ant Filipinų, kurios galo ne matyt, nors ja prie kiekvienos progos išsiryja prezidentas McKinley, randa vis daugiau priešinių, iš ko nori pasinaudoti ne seniai susitvėrusi antimperijalistų lyga, kuri per rengiamuosius amerikoniškų miestuos susirinkimus pradėjo agituoti ne tik prieš paciją karę, bet ir prieš ją garbinantį prezidentą.

Pietinė Afrika.

Karė tarp nepriugulimų pietinės Afrikos republikų Transvaalio ir Oranijos iš vienos pusės ir Anglijos iš kitos prasidėjo nuo serdos pereitos sanaitės. Anos tarp savų susirizusios ant atsigynimo prieš Angliją republikos, matydamos, kad galingas prietas, nežiūrint ant peikimų visio civilizuoto swieto, rengiasi į karę, traukia iš visų savo valdybų kariauna ant minėtų republikų rubežias, išsiuntė Anglijai ultimatum (paskutinį reikalavimą), idant į 48 valandas atsakyti, ar sutinka ant atidavimo visų nesutikimų ant nusprendimo terptautiskos santaikos sūdo, atitolinimo savo kariaunos nuo Transvaalio rubežių ir ar pažada daugiau nesikisiti į vidurinius abiejų republikų reikalus? Kadangi Anglija nedavė tokio atsakymo, kokio nuo jos reikalavo, tai Transvaalio ir Oranijos kariauna perėjo per rubežius ir įsiveržė į angliską valdybą. Wiena jų dalis įsiveržė į koloniją Natal, kurios didesnę dalį baltveidių kolonistų yra holandiskos kilmės, taigi tos pacijos kę transvaaliečiai ir oraniečiai, kita gi kariauna traukia ant garsių deimantų kastyrių Kimberley, kur yra garsus Rhodes, tikras dabar užgimusių karės kaltininkas. Angliskai laikasčiai paduoda, buv Transvaalio randas paskyrė dvaną 5000 swarų sterlingų arba \$25000 už Rhodeso galvą. Iki šiol vienok dar didesnių susitikimų ne bavo, anglionai apleidžia savo namus ir bėga kaip galėdami toliau nuo rubežias, ir karsztus, kur yra daugiau angliskos kariaunos. Natatij jos ešą į 15000, bet ciza gabena jos vis daugiau iš angliskų valdybų: Kanada duoda 1000 kareivių, nors nuo jos reikalavo tik 500; iš Indijų jau daugiau siūstė ne gal. Transvaaliečiai užėmė jau Natatij miestą New Castle ir apstoję Mafeking, kuriame yra 2000 angliskos kariaunos ir liuosnarių. Kaip sako, transvaaliečiai kėlis kartus bandė tą miestą veržti paveržti, bet buv jų užpuolimo anglionai numusė. Dabar vienok transvaaliečiai pertraukė dūdas wedancias wandenį į miestą. Dėl stokos wandens gal užsidariusiems Mafekinge anglionams atsis pasiduoti pirmiaus, negu paspės ateiti didėji anglionų armija. Teip jau apstotais iš visų pusų ir miestas Kimberley. Maži transvaaliečių pulkeliai ardo tiltus ir tokiu būdu sunkina anglionams atėjimą į pagelbą apguliams miestams. Tuom tarpu mat transvaaliečiai geriaus stovi negu anglionai, bet paskutiniai nenusimena, jų kariaunos wirszinkai sako, kad ne užilgo bus visai kitaip, kad jie išslysy atgal įsiveržusius transvaaliečius.

Galima ištikro to ir laukti, kadangi Transvaalio ir Oranijos republika ne didelės wieszpatystės, skaitlius baltveidių gyventojų abiejose republikose ne pereina 400000, Anglija gi su wiesoms savo waldyboms skaito netoli 400 milijonų gyventojų, taigi ant wieno transvaaliečio išpuola bewek 1000 anglionų. Anglija krasztas turtingas, abidwi gi anos republikos, prieš kurias stoji milžiniška Anglija, nežiūrint ant sawo aukso kastyrių—yra wargzės ir jose esančios aukso kastyrys yra swetimų kompanijų, daugiausiai angliskų rankose. Tuom tarpu toms kompanijoms Transvaalio randas uždraudė išwėžti swetūr jų izkastą aukš, dalį jo, iš wiso už \$5000000 konfiskawo randas, pamė ant karės reikalų. Anglijonai gali atgal išwytį į sawo waldybas įsiveržusius transvaaliečius, bet pas juos įsiveržti bus jau ne taip lengwa. Wius perėjimus tarpkalnėmis wedancius taip į Transvaalį, kaip ir į Oranijos republiką, daugiausiai gyventojai, wadinami burais, sudrutino apkasias, ant kalnų uždiko toli siekiančias maszinines kanuoles; wieną iš tokių tarpkalnių gina woksizki liuosnariai. Liuosnarių traukiančių į pagelbą uždulptom pietinės Afrikos republikoms ne truksta: yra gerai apsiginklawi-

sios dalys: amerikonių, wokiečių, skandianų, holandiečių, prancūzų, airių, belgijonų, net žydų. Labiausiai anglionus erzina atitolinimo sawo kariaunos nuo Transvaalio rubežių ir ar pažada daugiau nesikisiti į vidurinius abiejų republikų reikalus? Kadangi Anglija nedavė tokio atsakymo, kokio nuo jos reikalavo, tai Transvaalio ir Oranijos kariauna perėjo per rubežius ir įsiveržė į angliską valdybą. Wiena jų dalis įsiveržė į koloniją Natal, kurios didesnę dalį baltveidių kolonistų yra holandiskos kilmės, taigi tos pacijos kę transvaaliečiai ir oraniečiai, kita gi kariauna traukia ant garsių deimantų kastyrių Kimberley, kur yra garsus Rhodes, tikras dabar užgimusių karės kaltininkas. Angliskai laikasčiai paduoda, buv Transvaalio randas paskyrė dvaną 5000 swarų sterlingų arba \$25000 už Rhodeso galvą. Iki šiol vienok dar didesnių susitikimų ne bavo, anglionai apleidžia savo namus ir bėga kaip galėdami toliau nuo rubežias, ir karsztus, kur yra daugiau angliskos kariaunos. Natatij jos ešą į 15000, bet ciza gabena jos vis daugiau iš angliskų valdybų: Kanada duoda 1000 kareivių, nors nuo jos reikalavo tik 500; iš Indijų jau daugiau siūstė ne gal. Transvaaliečiai užėmė jau Natatij miestą New Castle ir apstoję Mafeking, kuriame yra 2000 angliskos kariaunos ir liuosnarių. Kaip sako, transvaaliečiai kėlis kartus bandė tą miestą veržti paveržti, bet buv jų užpuolimo anglionai numusė. Dabar vienok transvaaliečiai pertraukė dūdas wedancias wandenį į miestą. Dėl stokos wandens gal užsidariusiems Mafekinge anglionams atsis pasiduoti pirmiaus, negu paspės ateiti didėji anglionų armija. Teip jau apstotais iš visų pusų ir miestas Kimberley. Maži transvaaliečių pulkeliai ardo tiltus ir tokiu būdu sunkina anglionams atėjimą į pagelbą apguliams miestams. Tuom tarpu mat transvaaliečiai geriaus stovi negu anglionai, bet paskutiniai nenusimena, jų kariaunos wirszinkai sako, kad ne užilgo bus visai kitaip, kad jie išslysy atgal įsiveržusius transvaaliečius.

Galima ištikro to ir laukti, kadangi Transvaalio ir Oranijos republika ne didelės wieszpatystės, skaitlius baltveidių gyventojų abiejose republikose ne pereina 400000, Anglija gi su wiesoms savo waldyboms skaito netoli 400 milijonų gyventojų, taigi ant wieno transvaaliečio išpuola bewek 1000 anglionų. Anglija krasztas turtingas, abidwi gi anos republikos, prieš kurias stoji milžiniška Anglija, nežiūrint ant sawo aukso kastyrių—yra wargzės ir jose esančios aukso kastyrys yra swetimų kompanijų, daugiausiai angliskų rankose. Tuom tarpu toms kompanijoms Transvaalio randas uždraudė išwėžti swetūr jų izkastą aukš, dalį jo, iš wiso už \$5000000 konfiskawo randas, pamė ant karės reikalų. Anglijonai gali atgal išwytį į sawo waldybas įsiveržusius transvaaliečius, bet pas juos įsiveržti bus jau ne taip lengwa. Wius perėjimus tarpkalnėmis wedancius taip į Transvaalį, kaip ir į Oranijos republiką, daugiausiai gyventojai, wadinami burais, sudrutino apkasias, ant kalnų uždiko toli siekiančias maszinines kanuoles; wieną iš tokių tarpkalnių gina woksizki liuosnariai. Liuosnarių traukiančių į pagelbą uždulptom pietinės Afrikos republikoms ne truksta: yra gerai apsiginklawi-

užpuolė ant kaimų krikščioniškų armėniečių, išsileszė gyventojų turtus, triobas išdegino, išsikerdė ne mažai žmonių. Už puolime, kaip sako, eime dalywumą ir turkiszi kareiwiai. Sul tonas rōda izleido atsiliepiant, kad pabėgusiems į Maskoliją armėniečiams atleidžia kaltes, bažnyčias, klostorius ir namus, reikalauja, idant kariaujanti Transvaalio pusėj airiai, jeigu pateks į anglionų rankas, kad būtų tiesiog, be sūdo susaudyti. Laikrasčiai teipogi garsina, buv randas pasirengęs atiduoti po sūda airizkus parlamentu pauntinius už jų prilankumą Transvaalio. Toks anglionų pasielgimas ne tik airių nenugaidys, bet gal sukelti wies į Airiją, jeigu tikt dabar pradėta karė neis taip lengwai, kaip į pradėjė Anglijos politikieriai tikėjo.

Apart jaunų europeizkų liuosnarių, traukia į pagelbą uždulptom Afrikos republikoms ir seni žmonės: buwė 1859 ir 1860 m. Garibaldžio liuosnariai teipogi pasiūlė sawo pagelbą. Pagarsėjęs pereitą metą iš prieštasties užgimusių nesutikimų tarp Prancūzijos ir Anglijos už Faszodą prancūziską majorą Marchand būgias užimams su prancūziskais liuosnariais keliauti į Transvaalį ant atkarszėjimo Anglijai, bet prancūziską randas ne dawė jam daleidimo. Pasiekimas iš pradžių, užėmimas kelių miestų, izsnaikinimas dwiejų su kanuolėmis apginkluotų apkaustų plienu trūkų pakelia dwiasų wies holandiskos kilmės pietinės Afrikos gyventojų, jie gal pasikelti wiose angliskose pietinės Afrikos waldybose, o tasyk pradėta karė galėtų pasibaigti taip, kaip szimtas metų atgal pasibaigė Sziaurinėj Amerikoje, taigi izswijimo anglionų iš wisos pietinės Afrikos.

Maskolija.

Maskolijos caras grįžta jau iš Wokietijos namon; grįždamas wienok uždawiausi į Potsdamą į swečios pas Wokietijos ciecorių, iz ciza gi keliauja jau tiesiog namon.

Paryžij pasibaigė santaikos sūdas suszauktas ant praszalinimo užginusų nesutikimų tarp Anglijos ir Wenezuelos, kurios szmnotą 60000 ketwirtainių mylių norėjo užimti Angliją. Wieną iz swarbiausiu sūduj buw Maskolizsko caro paskirtas profesorius Martens. Sūdas tasai pripažino Anglijai bewek wiską, kę ji geidė, Wenezueli gi tik 100 mylių. Prancūziskai laikasčiai dabar garsina, buv iz pat pradžių sūdzios susikalbėjo izduoti nusprendimą ant Anglijos naudos, kad buv ant galo susekė ir amerikoniški Wenezuelos apgynečiai. Tie pats laikasčiai sako, buv pirma jau buw padarytas tarp Maskolijos ir Anglijos sutarimas, kad iz to santaikos sūdo Anglija kōs daugiausiai pelyntu, o už tą Anglija žadėjo ne stabdyti Maskolijos prie grėbimo wis dideisnį Chinų plotų. Buv caras prisakė Martensui izduoti nusprendimą ant Anglijos naudos. Jeigu teip—tai izpuola, kad turbūt ir kituose atsitikimuose, kaip antai pietinėj Afrikoje, Maskolija Anglijos nestabdys, o kol Maskolija ir tarpa nesikis, nesikis ir kitos tautos. Nežinia tik, ar prancūziskai laikasčiai garsinamos žinios yra teisingos.

Balkanų pussalis.

Ant Balkanų pussalio wėl prasidėjo maizstai. Albanijoj jau keliose wietose atitiko krikščionių pjowybės. Skerdynės atidaujau ir Armenijoj: turkai

Iš Lietuvos.

Nereikalauja daugiau aukų.

Wilniaus dalis maskolizskos Raudonojo Kryžiaus draugystės garsina, kad nereikalauja daugiau aukų ant suszelpimo bažnyčiančių rytinės Maskolijos gyventojų, kadangi ligos tarp bažnyčiančių pasilovė, o szij metų užaugimas tuose krasztuose buw užganėdinantis. Wilniaus Raudonojo Kryžiaus draugystės dalis ant suszelpimo bažnyčiančių rytinės Maskolijos bažnyčių surinko iz wiso 21736 rubl. 66 kap.; katalikizski kunjagai, ant wyskupų prisakymo, surinko bewek pusę tos sumos, pridėjus dar katalikų aukas sūdėtas be bažnyčios tarpinijstės, izspuls, kad Lietuvos katalikai sudėjo bewek į wisių aukų surinktų Wilniaus Raudonojo Kryžiaus draugystės ant suszelpimo rytinės Maskolijos bažnyčių. Norėtume žinoti, kur ir kada maskolizski szelpė sawo aukomis nelaimių pasiektus katalikus? Raudonojo Kryžiaus draugystės iz ty sūduj aukų izsiuntė szelpimo komitetams 15325 rubl. 33 kap., atlikusioji 6411 rubl. 33 kap. aukautojų nepasiklausus, ar jie sutinka, nusisuntė į didėję minėtos draugystės kasą Peterburge.

Zydiszkų rabinų susirinkimas.

Neseniai Wilniuje atsiwuwo su siwadiwimas žydiszkų rabinų, ant kurio, apart rabinų atkako 8 gaonai (mokykizski rabinai). Siwadiwaw, apart kitko, nutarė protestuoti prieš užmanymą žydiszjonių kolonizawoti žydiszkais iszeiwiais Palestiją ir rupinieties apie sutwėrimą ateitėj nepriugulmings žydiszkos wieszpatystės Palestinoje, teipogi apie pakėlimą apszwietimo tarp žydų. Rabinai sawo proteste sako, kad protestuoja prieš toki užmanymą, jeigu jo wedimas nebus po priiduriu rabinų, kurie dabotų kolonistų tikėjimą. Mat teip kaip musų kunjagai, teip ir rabinai ne nori iszeiwiti žmonių iz sawo globos; tik ant tokių užmanymų sutinka, kur jiems pawesta pirmutinė wiet.

Užderėjimas Kauno gub.

Pagal paskutines maskolizskos žemdarbystės ministerijos pagarsintas žinias, užderėjimas szij metų Kauno gub. galutiniai ezikos: užderėjimas žieminių jawų menkesnis negu wadutinizskas, grūdai smulkus; tai patį reikia pasakyti ir apie wasarojus, kuriems užkenkė dar ir wabalai. Wisi prasti buwo sūdy waisiai ir darwėjos. Praszciausias užderėjimas buw adaujau ir Armenijoj: turkai

Pieszimo mokslainės mokininių pailsinių paroda.

Wilniuje porą metų atgal parengė pieszimo mokslainę. Joje mokina ne tik technizsko pieszimo, bet teipogi pieszimo abrozdy, tepliorystos, modeliwimo ir tt. Szij metų mokslainės užweizda parengė mokininių ir jų mokiniojų abrozdy parodą. Yra ciza ne tik technizski pailsiniai bet wiski ir nuteplioti abrozdi. Dailis yra nuteplioti abrozdi Wilniaus ir jo aplinkinių akademiko Trutnewo, teipogi akwareles ir tt. Matyt ciza wienok daugiausiai maskolijų maskalų darbų; nežinia kodėl lietuvių ne pailsininių nutepliotų abrozdy nematyt? Argi jie ne nori wisi tepliorystos pasimokyti? Paroda parengta Montwilos namuose.

Iš Abelių, Kauno gub.

Neszcia žydelka P., ant prisakymo akuzerės, nuėjo į pirtį iszsiptauti ir liepė pirtį gerai įkurti. Pirtis su sziaudiniu stogu nuo to užsidėgė, o smarkus wėjas liepsnų nesziėjo į wias puses, uždegdamas wieną po kitai triobę. Aną pagimdžiusią gaisrą žydelka iszneszė laukan iz deganzijos pirties, kuri tuojus pagimdė waišką. Jos namai ir kromelis teipogi iszdegė. Dručiai ugnis užgriebė ir katalikizską bažnyčią ir paskolimo draugystės biurus ir kasą. Izdegė daug triobų ir kromelių, taworai ir daug gyventojų daiktų sūdegė. Keli szimtai žmonių neteko pastogės.

Algos rando szinkorių Lietuwj.

Rando degtinės pardawinyzios, kur tik įwestas degtinės monopolijos, o tame ir Lietuwj, padalytos į 3 skyrius; algos szinkorių normuojasi pagal skyrių pardawinyzios. Szinkoriai i skyrius pardawinyziose, pagal paskutinį rando padawadyimą, gaus ant metų po 700 rublių algos ir apart ta dar: gywenimą, žiburį ir kūrą. Alga szinkorių pardawinyziose I skyriaus yra 540 rubl., o karcemose III skyriaus po 360 rubl. ant metų.

Jawų prekės.

Pereitą sanaitę už lietuwiszkus jawus mokoje Liepojoj: už pudą rugių 79—81 kap. Ant kwiezių pirkėjų ne buw. Awizos paprastos 60—65 kap., widutinės 66—70 kap., geros 71—75 kap., geriausios 76—80 k. Miečiai widutiniai 72—74 kap., geriaus 75—78 kap. Griakai 92—93 kap. Žirniai 84 kap. Linų sėmens 145—150 kap. Kanapių sėmes 162 kap. Kwietinės klynės smulkios 59 kap., widutinės 61—63 kap., stambios 64—66 kap.

Nori parengti wakarines mokslaines suaugusiems.

Užstojęs naujas Wilniaus mokslinio apskriciaus užweizėtojas Popow, sekdamas pawekslu tokiu jau užweizėtojas Kijewos apskriciaus, kaip iszistatė, nori parengti Wilniuje, ruimuose pradinių mokslainių, wakarinius kursuos suaugusiems, kur mokyk ne tik wiskų darbo, kas ypacz moterims ne būtų be naudos. Tai wienok bus galima padaryti wien tasyk, jeigu Popow sugriebs reikalingus ant to mierio pinigus.

Apwogė geležinkelio wagonė.

Prusizkame trukų ant geležinkelio, tarp Prusų parubėžinės stakcijo Eidkunų ir maskolizskos Kybartų likosi apwogta sugrižusi iz Amerikos, turbūt žydelka, kuri keliawo pas gimines į Sena-

pilę. Į tą patį wagoną, kur sūdėjo anoji amerikone, isėjo gerai apsirėdęs wyrizskis, pradėjo su ja kalbėti ir pasiūlė patraukti dūmą nuo jo popieroso. Wos spejo patraukti, tuojus užmigo, o tasyk snai wyrizskis iszkraustė kiszenius, iz kurių iszšė 2000 rubl. pinigais, aukšinį laikrodėlį ir toki jau lenguogėlį; nuo pirsztų numastė žiedus.

Dideli palaikai Amerikoje.

Maskolizski laikasčiai pranesza, kad po pasikėlimu lenkų 1830 m. iz Keidainių iszkeliawo į Ameriką bujorus Prancūziskų Petrusewiczius. Amerikoje jis pastojų į kariumenę ir už koki ten atsižymėjimą randas padawanojam didelius žemės plotus ant upės Mississippi. 1836 m. Petrusewiczius likosi užmusztas meksikonizsko karę. Apart minėtų žemės plotų užimancijų wies pawietį, Petrusewiczius paliko ir didelius kapitalus bankose. Dažinoj iz Amerikos rando pagarsinimų laikasčiuose, jo giminės užimantė tuos turtus pajieszkoti. Lietuwj pasiliko tikras brolis Petrusewicziaus, kurisai paliko sunų ir keturias dukteris, sunus apsiwdė, dukterys isztekėjo ir dabar yra 5 seimynos palaikėjų. Pajieszkoti jų palaikų už 20% jų wertės apsiwdė Kauno adwokat, Domininkas Baciarskis. Tuli palaikėjai nusidawė pas Amerikos konsuliją Warszawoj, kurisai jiems pasakė, kad Amerikos randas iszsiųs jiems palukus nuo kapitalo, kurie buv siekia 4 milijonų rublių, bet kada iszsiųs, konsulus nežino. Wisi palaikėjai katalikai, sėdi ant ukų. Kaimynai jau dabar apkalba, po kiek galės nuo palaikėjų iszkauyti. Kada jie atsimis pinigus, nežinia, bet iki dabar jau jiems kasztawo tas 200 rubl.

Szunes ir Murawjowo paminklas.

Lenkizskas laikasztis "Dziennik Chicagoeki", nežinia iz kur pasėmęs, raszo iz Wilniaus, buv prieš neseniai pastatytą ciza paminklą Murawjowo Koriko pradėjo rinkties miesto szunes, kurie staugdami rengė koncertus Lietuwos budeliui. Policija waike szunis, bet jie wėl rinkosi. Nieks nežinojo, kę tas reiszkis, bet pasirodė, kad kas ten prie paminklo užkasė į žemę wilno taukų. Mums wienok rodosi tas negalimu, kadangi prie paminklo wisada stovi policijantas.

Ant Katarinos paminklo.

Jan seniai mes praneszėme, kad musų tėwynės sostapiėj, mieste Wilaiuje, po Murawjowio Korikui, maskolijai užsimanė pastatyti dar wieną paminklą, taigi paminklą garsiai paleistuiwui, ciecorienei Katarinai II, kuri piciorki Lietuwą prie Maskolijos. Susitwėrė jau iz maskolijų komitetas, kurisai užima ant to mierio rinkimu aukų. Minėtas kamitetas iki szio surinko jau 705 rubl. 88 kap.

Ar izstikro pasieks Jeruzolimą?

Neseniai 5 jaunos, gražios merginos Aleksandrawo walszciaus, Trakų paw., Wilniaus gub., atisazukė į waldžias reikalaujamos paszpartų. Paklaustos, kur nori keliauti, atsakė, kad rengiasi keliauti į Jeruzolimą, kur nori pastoti į klostorių kaipo minyzskos. Pirm iszdawimo paszpartų, waldžios paszaukė merginų twėus, bet kad ir tie sutiko ant merginų kelionės į Jeruzolimą, paszpartų joms dawė. Ant kelionės twėwai merginų duoda kiekwienai po 100 rubl. Weda jas

į aną klostorių koksai nepaįjamas niekam wyrizskis, kuris tuom tarpu apseitojo Merkinėj; jis, kaip pasakoją žmonės, kalbina gražesnes merginas keliauti su juom į Jeruzolimą. Kad tik Lietuwos merginos, patikėjusios nepaįjstamam wadowui, nepatektu, wieton į Jeruzolimą, į koki Turcijas miesto paleistuwystės namus!

Uždraudė kirsti medžius.

Wilniaus girių apsaugojimo komitetas, užtėmyjęs, kad sawinijas dwardo Zamchowo, dwarpomis Doboszinski, Dinos pawietij, Wilniaus gubernijoje, pradėjo naikinantį kirtimą medžių jam prigulinciozes giriose, kurių iki szio ir teip jau per daug iszkirsto, ant tulo laiko uždraudė jam kirsti ir pardawinėti medžius jo sawaszczia esanzciose giriose.

NAUJI ISZRADIMAI.

27 d. rugšėjo Peterburge atliko bandawones su pritaikymu ant apkurimo pečių kerosino wieton malkų ir anglių. Kaip pasirodė, ant to nereikia perdirbinti pečių, bet tik įdėti kiekwieną neseniai wieno inžinieriaus iszrastą prietaisą. Prietaisa tojė esudėda iz rezervuaro, į kurį pripila kerosino, didelės, iz kurios teka kerosinas ir iz cilindrio su dudelėmis ant iszėjimo pasidaruso gazo. Tą cilindrį įdėda į pečių. Minėtame cilinderyj kerosinas, nežinia kokiū būdu, persikeicia į gazą ir iszeina pritaistytoms prie jo dudelėms; dega jis gražiai balta szwiebe be jokiu dūmų ir kwapo. Kerosinas ant kuro sziteip pritaistytose prietaisose pasirodo daug pigesniu negu malkos: 170 swarų kerosino atsako kubizskam sieksniui malkų. Kubizskas sieksnis beržinių malkų kasztuoja 8 rubl., 170 swarų kerosino tik 1 rubl. 70. kap. (newalyto kerosino swaras po 1 kap.). Ant apkurimo widutinizsko didumo kambario užtenka 5 swarų kerosino, kas kasztuoja tik 5 kap., apkuriant gi tą patį kambarį malkoms, izpuola tris kartus brangiaus. Maskolizskas randas, pripažindamas ano inžinieriaus iszrastą prietaisą už labai naudingą, rengiasi į įwesti ant wisių karizskų liuwų ir juos kurti ne anglimis, bet kerosinu, kas atseis ne tik daug pigiaus, bet ir daug parankiaus, laiwai wisi ne reikalauis imti anglių.

Karpomis galima užsikreisti.

Karpas wisi pažįsta — yra tai kieti spugai iszauzė ant odos, daugiausiai būw ant rankų. Kadangi daugelį spugų gimdo bakterijos, kurioms gali užsikreisti ir kitas žmogus, tai klausymas užgema, kas gimdo karpas, ar jos teipogi yra limpancijos? Tirinėjimu to dalyko užsiėmė daktaras Lange. Bandawones jis darė su paprastoms kietoms karpoms. Perpjovė jis kelias karpas ir padėms szmetelius, priskiepjo ant sweikos odos pawidale literos L. Į pusantro mėnesio karpas prigijo naujoje įskiepytoje wietoje ir iszauzė pawidale literos L. teip kaip buwo įskiepyta; iki tam laikui oda, kur buwo anie karpų szmeteliai įskiepyti, sugijo ir ji toj wietoj buwo wisi swieka. Į porą mėnesių įskiepytos karpas priaugo nepaprasto didumo. Toliau D-ras Lange bandė, trindamas wieną iz dideisnį karpą, užkrėsti joms odą aplinkui. Tas rōda nepasisekė, bet užtai į porą sanwaizcijų iszauzo karpas ant dwiejų daktaro pirsztų, kurisai trynė aną didėją karpą; pirm to minėtas daktaras ant rankų karpų wisi ne turėjo. Taigi pasirodė, kad karpas gimdo bakterijas, kad jos yra limpancijos teip kaip ir kitos limpancijos ligos. Karpų bakterijų wienok iki szio surasti nepasisekė; turbūt jos teip mažos, kad nė su padidindanciais stiklais užtėmyti nė teip lengwai; gal but teipogi, kad jieszkanti jų daktari įsiezkoje ne tose wietose, kur roikia, kur yra jų lizdai.

Isz Amerikos.

Susirinkimas Transvaaliaus užtäreju.

New Yorke, Carnegie haliej atsiuovo susirinkimas užtäreju Transvaaliaus, kurį mat dabar Anglija stengiasi, be jokios isz jo pusės prieštasties, užkariauti. Susirinkime dalyvavę tulos amerikoniškos ir holandiškos draugystės ir atsiųmėjusios ypatos. Susirinkę nusprendė išreikšti savo pritarimą Transvaaliui ir paniekę Anglijai kaip užpuolikei ir nutarimą užgrybi sūsti Amerikos, Anglijos ir Transvaaliaus randams. Nežiūrint wienok ant pritarimo liuosybę ginanciam krasztui daugumos gal Amerikos gyventojų, laikrasčiai pagiriant karę prieš teipogi liuosybę ginancius filipincius nesidrowi wisap niekinti gyventojus anų neprigulmingų pietinės Afriko republikų. Tame nieko žingėdus nėra; teip wiena, kaip ir kita isz tų karių kur neturi dorisko pamato; priežodtis sako, kad ne doras wisada nedorą apgihus.

Amerikos iszweimimas.

Per rugėjo mėnesį isz wisos Amerikos iszgabenta taworų į kitus krasztus: jawų už \$25140471, taigi ant \$2284607 daugiau negu per tą patį mėnesį pereitų metų; mėsos už \$2599736, taigi ant \$82701 daugiau; pro wizijs už \$13098371, arba ant \$654746 mažiau; medwilnės alėjaus už \$17082792, arba ant \$8153052 daugiau; mineralizskų aliejų už \$7004628, arba ant \$2225602 daugiau. Isz wisio gi szitų produktų iszweimimas buvo ant \$12002216 didesnis negu per tokį jau laiką pereitų metų. Per wisus gi 9 mėnesius szitų metų iszweimimas buvo ant \$36354376 mažesnis negu per tokį jau laiką pereitų metų.

Neregū westuws.

CLEVELAND, OH. Szitos sanwaitės subatoj, namuose sekretoriaus „Neregū Draugystės“, p. Weese atsiuvs žingėdžios westuws: jaunawedys 33 m. neregys, jaunamart teipogi neregis, sudžia, kurisai suwinczewoj jaunawedzius, lygiai neregys, net namu sawinikas Weese teipogi neregys. Ant westuwių užpraszyta 50 sweczų, bet jie wisie neregai. Szokėjams griež neregū orkestra. Ant wisu westuwių nebūds nė wieno matanczio: net walgius bus neregū wirėjū sutaisyti.

Bemazo neužtrozsko.

NEW YORK. Holando iszrastas powandeninis laiwis, isz naujo pertaisytas, aplinkinėse cizanykščio porto atliko bandawones ir paskui sugrįžo į portą. Bet kad nuo laiwio žmonės ilgai ne pasirodė, nuplaukė ant jo kelios waltys su žmonėmis nuo kranto ir rado wisus 6 juriujkus pusiau užtrozskusius gulincius be žado ant grindų. Jeigu žmonės but ne atkakė, be abejonės wisie tie juriujkai butų wisai užtrozskę nuo priėjusio gazo.

Tarptautiskas prekystos kongresas.

Philadelphijoj, Auditorium rume Tautiskos exporto parodos, prasidėjo terptautiskas prekystos kongresas, kuriame wisio swieto delegatai ima dalywum. Amerikos delegatų yra apie 500 ir bewiek tiek jau swietim. Kadangi Amerikos prezidentas ne galėjo pributi ant atidarymo kongreso, tai jį perstatė David Hill. Perkratėnėjimai bus angliskoj kalboj; swietimū delegatų darbai bus perskaityti wisokiose kalbose.

Per karszo kraujo jauniki.

Fort Scott, Kansas. Gywenantis ciza jaunais waikinas, James Bish, paleido du szuwii į sawo sužieduotę, Klara Stainbruk ir kada toj paszauta puolė ant grindu, Bish paleido szuwii sau į galw ir atliko ant wietos. Paszowimas merginos nepawojingas. Nesutikimai tarp sužieduotinių užgimė užtai, kad mergina norėjo szliubą atidėti ant toliaus, o ne sutiko ant jauniko parinktos dienos.

Susikaltimas gywentoju Kubos ir Portorico.

Amerika po paskutinei karej pawerė nuo Iszpanijos sawo las Kubą ir Portorico, bet iki

szioł nežinia, kiek tikrai tos buwus iszpaniskos waldybos turi gywentojų, kadangi mat iszpanijonai žmonių suskaitymo niekada nedarė. Tokį suskaitymą rengiasi atlikti dar szj metų amerikoni. Ant suraszymo gywentojų ant abiejų augščiausio paminėtų salų paskirti bus 2000 suraszytojų. Jie pradės darbuotiesi jau nuo pabaigos szio mėnesio.

Aukso kasimas priguli prie nesweikliaustu užseimimu.

Ant susirinkimo mieste Salt Lake City, Utah, daktarai pripažino aukso kasimą už wiera isz nesweikliaustu užseimim. Prie trupinimo uolų dulkės kyla, prisigriebia į darbinjū plaučius ir prisideda prie užskirėtimo džiowa, kuri neiszpasakytai platinasi tarp darbinjū dirbančių prie aukso kasimo.

Ateiwyste.

12 d. spalį į New Yorką atplaukė isz Europos garlaiwai atgabeno 3100 ateiwų wisokių tautų. Daugiau ateiwų atgabeno garlaiwys „Oceanic“, nes 940. Bremos garlaiwys „Ems“ atwėdė 850, tarp kurių yra ne mažai lenkų ir lietuwių; „Trave“, teipogi isz Bremos, 320 ir „Alsatia“ isz Hamburgo 253.

Per senas jauniki.

JERSEY CITY. Gywenantis mieste Rahway Dr. Chas Smith, iszgywenęs ant szios aszary pakalnės 122 m. apsiwedė su mergina Sallie May turinczia 45 m. D-ras apsiweda antru kartu, jo pati gi dar pirmą kartą. Daktarys Smith mokinosi Jenoj. Wokietijoj, jis atmena gerai netoli to miesto atsiuwsusj muszj, kuriame Napoleonas I sumuszė wokieczius.

Užinuodino.

HUNTINGTON, W. VA. Laikie wienų westuwių 85 žmonės užinuodino nuo kopustų; tarp apsirgusių yra ir abudu jaunawedziai. Dektarai ne turi didelės wilties wisus iszgydyti; dalis apsirgusių gali pasimirti. Mat augant kopustams, ant apsaugojimo jų nuo kirmėlių, barstė galwas su nuodais Paryžiaus žalnos. Rods kirmėlės kopustų neužpuolė, bet užtai į jų galwas perėjo nuodai ir kopustų dabar walgyti ne galima.

Karszcziai.

Isz sztetų Missouri ir Indianos ateina žinios apie neiszpasakytus karszczius, kokių nuo tridesmties metų ne buvo spalų mėnesių. Mieste Kansas City, Mo. 13 d. spalį buvo 91° szilumos pagal Fahrenheito termometrą; mieste Burlington, Ia. sziluma siekė 93°. Chicagoj sziluma buvo jau mažesnė, bet widurdienj termometras rodė 85°.

Explozija.

VALPARAISO, IND. Netoli nuo ciza, miestelij wadiname Miller Station, islėkė į padanges „Aetna Powder Works“ dirbtuws. Prie to szeszi darbinjikai likosi užmuszi, suzeistų gi yra daugiaus.

Sudego laiwis.

NEW YORK. Garlaiwys Bridgeport linijos „Nutmeg State“ prie Long Island Sund su wisu sudegė ir paskendo. Dewyni juriujkai ir wiena moteriskė sudegė: sunkiai apkultų ir apdegusių lygiai pasazieriu kaip ir juriujkų yra daug.

Gaisrai.

NEW YORK. Triobose National Conduit Cable Co. atsitiko smarki eksplozija, kuri paskui pagimdė gaisrą. Blėdį gaisro padarytą skaito ant \$150000.

NEWPORT, VT. Sudegė ciza didelės hotelis ant Lake Memphragog. Blėdį ugnies padarytą skaito ant \$100000.

MINNEAPOLIS, MIN. Siautė ciza didelės gaisras, kurisai pridribo blėdies ant \$150000. Sudegė produktų beržė, Aegnos & Co. marszkinij dirbtuws, Notto tabako pardawinyzia, Robertso geležies ir drato dirbtuws, Millero blėtos dirbtuws ir kelios mažesnės pardawinyzios.

MONTIALLO, N. Y. Sudegė neseniai parengta džiowinkams gydinczia Libertyj; ligonius laiminigai isz ugnies iszweidė.

BROOKLYN, N. Y. Sudegė ciza didelės Rosko krautuws, kuriose prauwo 8000 balių medwilnės. Blėdį ugnies padarytą skaito ant \$300000.

Netalimes ant geležinkelio.

WHEELING, W. VA. Netoli Short Creek susimuszė bėgantis į sziaurius pasazierinis truksis su taworiniu bėgancziu nuo Pittsburgho. Prie to 8 žmogystos likosi sunkiai apkultos, dwi gi apkultos mirtinai.

DALLAS, TEX. Pereitos subatos wakare ant elektriskio sztriktakio, wadiuojanczio skersai geležinkelio, užbėgo truksis, sztriktakį sudaužė. Prie to 25 žmonės likosi sunkiai apkulti, o tarp tų 6 apkulti mirtinai.

Isz darbo lauko.

SPRINGFIELD, ILL. Sztraikas kalnakasių Pontiac kastynių pasibaigė; darbinjikai jau sugrįžo prie darbo.

PORT ORANGE, N. J. Darbai eina ciza gerai. Moka po \$1.40 ant dienos. Darbą ne sunku gauti ir isz kitur atkakusiam.

SAN ANTONIO, TEX. Tarnaujanti ant cizanykščio sztriktakį pakėlė sztraiką ir bėgiojimas karų per tai su wisu pabliowė.

PANA, ILL. Sztraikai cizanykščio kalnakasių ant galo pasibaigė; kompanija sutiko pakelti užmokėsi iki 40c. nuo tonos ir darbinjikai sugrįžo prie darbo.

SHENANDOAH, PA. Readingo brekeris dirba per wisas dienas po 9 wal. ant dienos, o kiti po tris bertainius dienas. Lehigh Valley Col. Co. dirba tik po 3—4 walaudas ant dienos; ji teisinasi, kad teip daro dėl stokos karų ant iszweimo iszkasty anglių, bet tas ne tiesa.

TORONTO, KANADA. Rado ciza labai didelius geležies plotus. Specijalistai pranaszja, kad tuose krasztuose su laiku suwitsers toks jau centras geležinės iszdirbtystės, kokių Suwientose Wieszpattytėse yra Pittsburgh. Rengia ciza dabar daug geležies dirbtuwių.

SPADRA, ARK. Darbai ant farmų pasibaigė, dirbą ant farmų darbinjikai traukia prie darbo į kastynes, kur darbų nesunku gauti. Moka po 80c. nuo tonos ir geras darbinjikas gali uždirbti po 3 dol. ant dienos. Buwo ciza užgime sztraikai, bet dabar jie jau pasibaigė, darbinjikai susitaikė su kastynių sawinikais.

Pereitą sanwaitę Suwientose Wieszpattytėse buwo isz wisos 164 nusibankrutinimai, pereitą metą per tą paczią sanwaitę buwo jų 205. Nusibankrutinimai tie siekia \$1686058 wertes, isz ko ant fabriky iszpuola \$307914, ant pardawinyzių gi \$408599. Kanadoj pereitą sanwaitę nusibankrutinimų buwo 27, pereitą gi metą 25.

BEAVER FALLS, PA. Darbai eina ciza prastai, daug darwinjū, negalėdami gauti darbo, kraustosi isz ciza kitur. Dirbtuws American Steel Wire Co. dirba mažai. Rol Mill ne dirba nuo 9 mėnesių, dabar ketina pradėti darbus. Wire & Neal Mill stowi jau per isztisus metus. Tegul todėl nieks ciza ne keliauja darbo jieszkoti.

SEATONVILLE, ILL. Darbai eina ciza widutiniskai. Szwiežiai atwaziawęs o neprigulintis į uniiją turi užmokėti \$5 prisraszymo. Darbinjikai ciza susideda isz anglionų, italionų ir lietuwių. Ant paskutinio mėnesinio mitingo anglionai užgry mokesį po 5% nuo uždabio ant szelpimo sztraikierj; lietuwiui wienok ir italijonai pasiprieszino, o kad anglionai ne norėjo priesztarawimo klausyti, tai nusidawė pas superintendentą, kurisai žadojo ne nutraukti nuo uždabio užgirtų 5%.

ISZ

Lietuwiszku dirwu.

Isz Brooklyno, N. Y.

Buwo pagarsinta laikraszcziuose, kad musų miesto lietuwiui rengia didelį susirinkimą, ant kuriuo užprasž kalbėtous, tarp ko buwo užpraszytas ant kalbėtojus ir daktaras Szliupas. Užtai iszbarė mus bažnyczioj ir ant iszardymo musų rengiamo susirinkimo susaukė kitų susirinkimą ant naudos Paryžiaus parodos. Todėl

6 d. spalį atsiuovo pirmucziasiai bažnyczioj pagarsintas susirinkimas. Kunigas Mulukas kę tik sugrįžęs nuo seimo Susiwenyjiu nuo L. A., perstatė ant kalbėtojų tris sugrįžusius nuo seimo delegatus, pats atsisakė kalbėti, kadangi per tris dienas ant seimo kalbėjęs, tai dabar gerklę skauda. Pirmutiniai kalbėtojai nieko žingėdus ne pasakė. Paskutinis kalbėtojas buwo kun. Žilinskas, kuris, nors ant seimo teipogi ne mažai kalbėjo, bet ant susirinkimo sawo kalba, kurioje pasirodė aktoriskas kalbėtojas talentas, gerai prajuokino susirinkusius. Tarp kitko pasakė kaip lietuwiui padėjo wirsti į lenkus, kaip lenkberniai pradėjo lenkinti su pagelba dawatk, kurios ir pacios niekada gerai lenkiskai ne mokojo. Ragino žmonis prie skaitymo laikraszczių, ypacz gi prie skaitymo mokalszkų knigų. Niekio ir peikė girtuoklystę ir jos waisius. Tuli girtuokliai ir lenkberniai skundėsi, kad kaip isz kalbos pasirodė, net patsai kunigas į bediawius pawirto. Mat kaip jie diuwotuomą suprantai! Nėra dywų, jak žmonelės retai girdi geras nuo sawo wadowų gamokinimus, todėl jiems rodosi, kad ne lenkbernis ir ne girtuoklis ne gal but geru kataliku.

Kun. Žilinskas kalbėdamas apie kilima lietuwių Amerikoje nuo Twarauko, kurisai pradėjo iszleidinti pirmutinį lietuwiszką laikrasztį, nuszkoko tuojus ant kunjgo Burbos. Kurgi padėjo Dr. J. Szliupą, kuris keturis metus priesz atkeliawimą kun. Burbos iszleidinėjo lietuwiszką laikrasztį ir dirbo kaip galėdamas ant pakėlimo lietuwytsj jau tasyk, kada tas kunjgams nė ant mislės ne užejo? Kodėl užslėpė nuopelnus Dro Szliupo?

8 d. spalį atsiuovo antras lietuwių susirinkimas pagal laikraszczių apgarsinimą. Žmonių susirinko į tris szimtus; kadaangi pinigų isz įžengų surinko \$24.20, tai matyt, kad wyriskų atėjo 242 (įjenga buwo po 10c; moterims įjenga buwo dykai). Pirmiausiai kalbėjo p. Grinius apie parodos reikalus, iszaiszkino mierius parodos ir budą, kaip tą užmanymą kuo geriausiai atlikti. Toliaus iszrodė nedorybės masokliu waldžios. Klausytojai iszreibaigė kalbėtojų sawo dėkingumą rankų plojimais.

Antras kalbėtojas, p. Lapas, kalbėjo apie užduotę draugyszczių ir apie darbinjū reikalus, iszrodė skriaudas dirbančios luowos, kokias kenčia nuo kapitalistų. P. Pakas iszniekino girtuoklystę, pasiremdamas ant faktų, iszrodė waisius, kokius tas bjauras musų brolių palinkimas atgabend. Kalbėtojas prilygino girtuoklystę prie badagino Chicagos prabuszcziaus kun. Krawczyno kizzeniaus, į kurį juo daugiau žmonės sunesza pinigų, juo daugiau ant pripylmo to kizzeniaus reikcia. Paskutinis kalbėtojas buwo Dras Szliupas. Jis iszreiskė pirmiausiai pasigailėjimą, kad kunjgas Mulukas ne pribuwo su prakalba, kurisai teipogi, kaip ir kalbėtojas buwo per gromatą užpraszytas. Potam kalbėjo apie reikalą apszwietimo moterims. Nurodė, kad jau senowės laikuose moters werte werte prie mokesio ir ne wiena buwo gana mokuose pagarsėjusi. Pradijoje kizzezcionybės mieste Aleksandrijoj (Egipte) moteris Hipatija buwo universiteto profesoriumi. Bet jos besiplatinanti įtekmė nepatikio archiwykupai; jo szalinjka wieną kartą pagawę Hipatiją, bažnyczioj nudraskė rubus, nuogę priprizo prie arklio uodegos ir walkiojo po miestą, kol dwasios ne iszleido. Toliaus placziai kalbėjo apie wisas kulturos szakas, apie ekonomiskus ir politiskus darbinjū reikalus ir jų szgiadėnį padėjimą. Kalba traukėsi per 2½ walaudas, todėl wisko, ką užgriebe sawo kalboj Dras Szliupą, ne galima apraszyti. Žmonės ranku plojimais rodė sawo pritarimą kalbėtojų. Pasibaigus kalbai teipogi rankų plojimais iszreiskė Dru Szliupui dėkingumą ir godonę. Net tie, kurie prisiskaitę wisokių melagyszczių ir purwų drabotomų į Drą Szliupą

klerikalizskuose laikraszcziuose, laikė jį už naikintoją tikėjimo, pamatė, kad tie wisi apkaltinimai melagingi, suprato, kad musų kunigai ir jų tarnai teisybės bijosi, todėl leisdami per sawo laikraszczius melagystes ant Dro Szliupo, stengiasi jį žeminti, slepia nuopelnus. Dabar net tų daugumas persitikrino, kad Szliupas yra geriausias lietuwių ir darbinjū užtäreju, draugu ir mokintoju.

Kaip pasakė, už įžangą surinko \$24.20. Po uždegiminių kasztų parengimo susirinkimo ir užmokėjimo policijai, atlikusius \$9.34 padalinome szitaip: \$5.34 ant reikalų Paryžiaus parodos ir \$4.00 ant nukentėjusių už lietuwių. Pinigai tie nusiusti į „Lietuvos“ redakciją.

J. Naujokas.

Isz Pittston. Pa.

Nedėlioje, 9 d. spalį musų lietuwiszką Szaw. Kazimierus bažnyczioj prasidėjo 40 walaudų atlidai. Per wis diuwmalystę atitarnūki žmonių puola pilna bažnyczia, norinczių naudotis isz suteiktų mylistų. Lietuwiszki kunjgus pribuwo apie dwyluką. Pamokluose atsiųmėjo trys: pirmą užimantį pamokslą sakė jaunas kunjgas, žmonės kalbėjo, kad jis yra neseniai iszwentytas į kunjgus; prawardės jo neteko patirti. Kalbėtojas peikė godulystę: „jeigu, sakė, turėtume dwi dwasias, tada galėtume paskirti wieną dangui, o antra pragurui, bet kad turime tik wieną, tai negalime tarnauti Dieui ir mamoni (pinigams). Gaila, kad panaszų pamokslų negirdi kun. Krawczunas: jis gal tikrai sustrastų šęs kalta, imtų daryti metawonę už nežinia ant ko apwerstas žmonių Dieui suneszas aukas, wietoje mamonos, pradėtu garbinti tikrą Diew. Mums wargzamas darbinjikas nėra kada ne mislyti apie pinigų, mes praszome Diewu suteikti sweikatą, kad galėtume uždirbti nors ant kasnio sausos duonos, idant nereiktų badu mirti. Antrą pamokslą sakė kun. Abromaitis isz Shenandoah, Pa. Jis nurodė blėdį, kokią lietuwiams suteikia girtuoklystė. Kun. Abromaitis pirmine szlykszcziau lietuwių pasielgimus ant lietuwiszkų westuwių, szermęnų, kizskytynų ir tt. Ant galo priminė nezoniską atsitikimą William Penn. kur per girtybę atsitiko baisi žmogžudystė, kur tulas lietuwių tapo užmusztas. Todėl kun. Abromaitis ragino lietuwius prie blaiwystės, ypatingai ragino raszytis prie blaiwinjū draugystės. Didžiausį įspūdį sawo pamokslu padarė ant susirinkusių klausytojų kun. Kaulakis isz Philadelphijos Pa. Kun. Kaulakis iszkino sawo pamokslu liberalus ir walmamianius, bet klausytojai jokiu budu negalėjo suprasti, kas tie liberalai per paukszczia. Szgiadėnį surėdymą bažnyczioj ir pasielgimą kunjgų kun. Kaulakis prilygino prie mažos waltelės plaukiančios per didesius jures: „kada W. Kristus plaukė su sawo mokintojiniais per jures ir isztikus uždrai, omė waltelę skandlyti, tai mokintojiniai neaukėsi prie Kristaus: Wieszpatty, gelbėk, nes jau žustame! Tai gi szgiadėnį, sako, užpuolus liberalams ir walmamianiams ant kunjgų, zie szaukia: Wieszpatty gelbėk mus, nes jau žustame!“ Isztikro gaila, kad kun. K. neparodė, kas tie liberalai per žmonės, ir kokių budu jie geidžia už placzią su smailiais galais kunjgų waltį apwersti? Jeigu kunjgų waltis ešksta, tame gal jų pakai wieną kartą pagawę Hipatiją, bažnyczioj nudraskė rubus, nuogę priprizo prie arklio uodegos ir walkiojo po miestą, kol dwasios ne iszleido. Toliaus placziai kalbėjo apie wisas kulturos szakas, apie ekonomiskus ir politiskus darbinjū reikalus ir jų szgiadėnį padėjimą. Kalba traukėsi per 2½ walaudas, todėl wisko, ką užgriebe sawo kalboj Dras Szliupą, ne galima apraszyti. Žmonės ranku plojimais rodė sawo pritarimą kalbėtojų. Pasibaigus kalbai teipogi rankų plojimais iszreiskė Dru Szliupui dėkingumą ir godonę. Net tie, kurie prisiskaitę wisokių melagyszczių ir purwų drabotomų į Drą Szliupą

6 d. spalį atsiuovo pirmucziasiai bažnyczioj pagarsintas susirinkimas. Kunigas Mulukas kę tik sugrįžęs nuo seimo Susiwenyjiu nuo L. A., perstatė ant kalbėtojų tris sugrįžusius nuo seimo delegatus, pats atsisakė kalbėti, kadangi per tris dienas ant seimo kalbėjęs, tai dabar gerklę skauda. Pirmutiniai kalbėtojai nieko žingėdus ne pasakė. Paskutinis kalbėtojas buwo kun. Žilinskas, kuris, nors ant seimo teipogi ne mažai kalbėjo, bet ant susirinkimo sawo kalba, kurioje pasirodė aktoriskas kalbėtojas talentas, gerai prajuokino susirinkusius. Tarp kitko pasakė kaip lietuwiui padėjo wirsti į lenkus, kaip lenkberniai pradėjo lenkinti su pagelba dawatk, kurios ir pacios niekada gerai lenkiskai ne mokojo. Ragino žmonis prie skaitymo laikraszczių, ypacz gi prie skaitymo mokalszkų knigų. Niekio ir peikė girtuoklystę ir jos waisius. Tuli girtuokliai ir lenkberniai skundėsi, kad kaip isz kalbos pasirodė, net patsai kunigas į bediawius pawirto. Mat kaip jie diuwotuomą suprantai! Nėra dywų, jak žmonelės retai girdi geras nuo sawo wadowų gamokinimus, todėl jiems rodosi, kad ne lenkbernis ir ne girtuoklis ne gal but geru kataliku.

Kun. Žilinskas kalbėdamas apie kilima lietuwių Amerikoje nuo Twarauko, kurisai pradėjo iszleidinti pirmutinį lietuwiszką laikrasztį, nuszkoko tuojus ant kunjgo Burbos. Kurgi padėjo Dr. J. Szliupą, kuris keturis metus priesz atkeliawimą kun. Burbos iszleidinėjo lietuwiszką laikrasztį ir dirbo kaip galėdamas ant pakėlimo lietuwytsj jau tasyk, kada tas kunjgams nė ant mislės ne užejo? Kodėl užslėpė nuopelnus Dro Szliupo?

8 d. spalį atsiuovo antras lietuwių susirinkimas pagal laikraszczių apgarsinimą. Žmonių susirinko į tris szimtus; kadaangi pinigų isz įžengų surinko \$24.20, tai matyt, kad wyriskų atėjo 242 (įjenga buwo po 10c; moterims įjenga buwo dykai). Pirmiausiai kalbėjo p. Grinius apie parodos reikalus, iszaiszkino mierius parodos ir budą, kaip tą užmanymą kuo geriausiai atlikti. Toliaus iszrodė nedorybės masokliu waldžios. Klausytojai iszreibaigė kalbėtojų sawo dėkingumą rankų plojimais.

Antras kalbėtojas, p. Lapas, kalbėjo apie užduotę draugyszczių ir apie darbinjū reikalus, iszrodė skriaudas dirbančios luowos, kokias kenčia nuo kapitalistų. P. Pakas iszniekino girtuoklystę, pasiremdamas ant faktų, iszrodė waisius, kokius tas bjauras musų brolių palinkimas atgabend. Kalbėtojas prilygino girtuoklystę prie badagino Chicagos prabuszcziaus kun. Krawczyno kizzeniaus, į kurį juo daugiau žmonės sunesza pinigų, juo daugiau ant pripylmo to kizzeniaus reikcia. Paskutinis kalbėtojas buwo Dras Szliupas. Jis iszreiskė pirmiausiai pasigailėjimą, kad kunjgas Mulukas ne pribuwo su prakalba, kurisai teipogi, kaip ir kalbėtojas buwo per gromatą užpraszytas. Potam kalbėjo apie reikalą apszwietimo moterims. Nurodė, kad jau senowės laikuose moters werte werte prie mokesio ir ne wiena buwo gana mokuose pagarsėjusi. Pradijoje kizzezcionybės mieste Aleksandrijoj (Egipte) moteris Hipatija buwo universiteto profesoriumi. Bet jos besiplatinanti įtekmė nepatikio archiwykupai; jo szalinjka wieną kartą pagawę Hipatiją, bažnyczioj nudraskė rubus, nuogę priprizo prie arklio uodegos ir walkiojo po miestą, kol dwasios ne iszleido. Toliaus placziai kalbėjo apie wisas kulturos szakas, apie ekonomiskus ir politiskus darbinjū reikalus ir jų szgiadėnį padėjimą. Kalba traukėsi per 2½ walaudas, todėl wisko, ką užgriebe sawo kalboj Dras Szliupą, ne galima apraszyti. Žmonės ranku plojimais rodė sawo pritarimą kalbėtojų. Pasibaigus kalbai teipogi rankų plojimais iszreiskė Dru Szliupui dėkingumą ir godonę. Net tie, kurie prisiskaitę wisokių melagyszczių ir purwų drabotomų į Drą Szliupą

6 d. spalį atsiuovo pirmucziasiai bažnyczioj pagarsintas susirinkimas. Kunigas Mulukas kę tik sugrįžęs nuo seimo Susiwenyjiu nuo L. A., perstatė ant kalbėtojų tris sugrįžusius nuo seimo delegatus, pats atsisakė kalbėti, kadangi per tris dienas ant seimo kalbėjęs, tai dabar gerklę skauda. Pirmutiniai kalbėtojai nieko žingėdus ne pasakė. Paskutinis kalbėtojas buwo kun. Žilinskas, kuris, nors ant seimo teipogi ne mažai kalbėjo, bet ant susirinkimo sawo kalba, kurioje pasirodė aktoriskas kalbėtojas talentas, gerai prajuokino susirinkusius. Tarp kitko pasakė kaip lietuwiui padėjo wirsti į lenkus, kaip lenkberniai pradėjo lenkinti su pagelba dawatk, kurios ir pacios niekada gerai lenkiskai ne mokojo. Ragino žmonis prie skaitymo laikraszczių, ypacz gi prie skaitymo mokalszkų knigų. Niekio ir peikė girtuoklystę ir jos waisius. Tuli girtuokliai ir lenkberniai skundėsi, kad kaip isz kalbos pasirodė, net patsai kunigas į bediawius pawirto. Mat kaip jie diuwotuomą suprantai! Nėra dywų, jak žmonelės retai girdi geras nuo sawo wadowų gamokinimus, todėl jiems rodosi, kad ne lenkbernis ir ne girtuoklis ne gal but geru kataliku.

Kun. Žilinskas kalbėdamas apie kilima lietuwių Amerikoje nuo Twarauko, kurisai pradėjo iszleidinti pirmutinį lietuwiszką laikrasztį, nuszkoko tuojus ant kunjgo Burbos. Kurgi padėjo Dr. J. Szliupą, kuris keturis metus priesz atkeliawimą kun. Burbos iszleidinėjo lietuwiszką laikrasztį ir dirbo kaip galėdamas ant pakėlimo lietuwytsj jau tasyk, kada tas kunjgams nė ant mislės ne užejo? Kodėl užslėpė nuopelnus Dro Szliupo?

8 d. spalį atsiuovo antras lietuwių susirinkimas pagal laikraszczių apgarsinimą. Žmonių susirinko į tris szimtus; kadaangi pinigų isz įžengų surinko \$24.20, tai matyt, kad wyriskų atėjo 242 (įjenga buwo po 10c; moterims įjenga buwo dykai). Pirmiausiai kalbėjo p. Grinius apie parodos reikalus, iszaiszkino mierius parodos ir budą, kaip tą užmanymą kuo geriausiai atlikti. Toliaus iszrodė nedorybės masokliu waldžios. Klausytojai iszreibaigė kalbėtojų sawo dėkingumą rankų plojimais.

Laikas užbaigti su kasieriaus klausymu.

Paryžiaus parodai komitetas, rodosi, seniai iszrinktas; priesz kitus iszrinktus sanarius nieks balso nepakėlė, tik klausymas kasieriaus iki szioł neiszrisztas. Pirmame atsiliepime komiteto wirsznikaj garsino, kad kaslink kasieriaus, kar aukautojai galės siųsti sawo aukas, bus weliaus pagarsyta. Tuom tarpu iki szioł dar wis tokio pagarsinimo nėra ir per tai po senowei žmonės siunčia sawo aukas į laikraszczių redakcijas, kurios dar wis nežino, ar sudėtas aukas galima, ar ne galima. Siųsti iszrinktam kasieriniui, ar už jam nusistatus pinigų atsako kiti iszrinkto komiteto sanariai? Laikas jau, rodosi, su tuom paigyti ar szelp ar teip. Tegul žmonės jau žino, kur reikia pinigų siųsti.

Isz Philadelphios, Pa.

Kol musų netikęs kunjgausztis sėdėjo New Castlio kalinij ir musų miesto lietuwiui ramiai gyweneno, dabar wėl dėl to Antano Jocio kyla maiszats. Dabar eina jis per draugystes meldamas jų pritarimo ant gawimo wietos wakarinių mokslainų mokintojus, persistato kaipo nekaltas awinėlis patekęs į kalinį ne už sawo kaltes. Klausymas tik, ko jis iszmokys mokslainų laukanczius? Ar tokių mokslų, kokius pats geriausiai moka? Isz to ne didelė butų nauda.

Sanwaitę atgal Cheltenham, Pa., lopetų dirbtuwių lietuwių Kaz. Masiliunas susiwaido su airisziu Donahue, kurisai dawė lietuwiui per weidą. Tas liepė airiszj suaresztuoti. Sudas jį nusudyo ant 15 dienų arezto ir užmokėjimą \$27. Sude už wertejū buwo Augustinawyczius. Gaila, kad szitasai wyras neprisideda prie lietuwiszkų darbų.

Philadelphietis.

Reikaluose parodos.

Jau komitetas parodai iszrinktas ir kasierius po belą pastatytas. Dėlko gi tulos redystės ne prisiunczia pinigų kasieriui, kuriuos galėtu komitetas kontroliuot? Dabar tik tiek gal skaityti pinigų, kiek pas kasierių yra. Kuom gi gal but geresnė isznykusio jau „Garso“ redystė be belos už kasierių su belą? Kunigai pasirasė jog duos, bet nežinia ant ko ir kam, o gal ir wisai neduos — kogi jie dar laukia? Teip pat „Lietuvos“, „Vilties“, „Tėvy- nės“ ir „Naujos Draugijos“ redystės kodėl nepriduoda kasieriui pinigų?

J. N. Daugmatys.

Talpiname szitą atsiliepimą musų paszalinio raszėjo, nors mums rodosi, su panasziau galėtu atsiliepti tik iszrinktas komitetas. Kodėl jis

Isz wisur.

|| Mieste Santiago, ant Kubos, 13 d. spalio siautė baisios vėtrės, kurios upacant priemieszczę sugruowė daug triobų.

|| Pietinėj Austrijoj, mieste Linz iki szol ne sugauto niekszo wiena sena moteriszkė likosi sužagta ir po tam papjauta. Czia tokių atsitikimų buwo jau daug.

|| Sziaurinėj dalyj prigulincios Japonijai salos Formozos (ji po paskutinei karej pawerzia nuo Ching) rado labai turtingus autso plotus.

|| Prancuziskose waldybose wakarinėš Afrikos, netoli miesto St. Louis, besikeliant per upę Senegal, apwito waltis ir žmonės supuolė į smarkiai tekancę upę. Prie to 40 žmonių prigirė.

|| Kijewe, Maskolijoj, jau antu kartu prigawo czianyszkį banką: dabar koksa Chuntin, ant sawo paties pdirbto czekio gawo isz banko 45000 rubl. ir iszdumė į užrubežius.

|| Pasziurinėš geležinkelio trukis, bėgant isz Karso į Tiflis, netoli stacijas Newtuga iszsko isz rėlių ir isz dalies susidaužė. Szezi wagonai iszbyrėjo. Prie to szezi pasziurinėš likosi ant wietos užmuzsti, o 30 suzeisti.

|| Angliszkose waldybose pietinėš Afrikos, netoli Victoria West, ant geležinkelio susimuzė du trukiai, prie ko 9 žmonės likosi ant wietos užmuzsti; suzeistų yra daug, o terp tų yra mirtinai suzeisti.

|| Ant salos Ceram, prigulincios prie Molukų salų, terp Borneo ir Papua, pietinėj Azijoj, siautė baisus žemės drebėjimas, kurie su wisu iszgruowė miestą Amboi. Prie to, kaip apskaito, 5000 žmonių likosi užmuzstų ir 500 sunkiai suzeistų.

|| Kaip ateinancios isz Konstantinopolis žinios paduoda, ant sultano prisakymo kelios deszimty moterų jo harėmo likosi Bosforo užtajoj paskandytos užtai, kad jos prigulėjo prie sukalbio jaunų turkų partijos.

|| Pagal rando pagarsintas žinias, Prancuzijoj žemė surinko kwieczių 129003000 hektol. per eitę gi metą tik 128096149 hekt. Užtai rugių sz metą surinko mažiau, per eitę metą surinko jų 24 054000 hektol., sz metą gi tik 23 524318 hektol.

|| Wokiszkas randas pagarsino, kad azijatiszkas maras apsirėiskė sziauriniuose Chinuose ir ant salos Asuncion, wienos isz Marijaniszkų salų, neseniai Wokietijos nupirkty nuo Iszpanijos.

|| Irlandijos pakrantėse angliszkos waldžios sukondiszkawo amerikoniszką žvejų laivą newa todėl, kad jis žvejųjo per arti kranto. Mat pagal terptautiszkas tiesas jurių pakrantės iki 3 mylių nuo kranto priguli tam krastui, prie kurio krantų prieina.

|| Geležinkelio trukij, terp stacijų Bachmacz ir Bobrik, pietinėj Maskolijoj, wagilijai užmėgė wienam su jais wagone keliaujanti turtinga prekėja Feldmang ir isztusztino jo kisenius, kuriuose rado 25000 rubl. Pelnas mat nemažas. Wagilij iki szol ne surado į nežinia, ar suras.

|| Maskwoj (Maskolijoj) Ložkino pardawincioj užmėgė gaisras. Gesinant ugnį, užmėgė smarkia eksplozija, kurios likosi sunkiai nupliktyti 14 ugnagesių, du ugnagesių oficeriai, pardawincios sawinjkas, jo 4 suns ir tarnaujanti pardawincioj, isz wiso 26 žmonių. Jie wisu nupliktyti pawojingai.

|| Ant wienos ukės netoli Belgorodo, Charkowo gub., pietinėj Maskolijoj, pasimirė dabar senelis, kuris iszgyweno ant swieto 140 metų. Gimęs jis mieste Charkowe, kuris dabar turi 200000 gywentojų, bet kada jis gimė, minėtas miestas buwo dar mažu kaimeliu.

|| Austrijoj prasidėjo prowa mergų audytojų: mat mieste Pal na likosi papjauta mergina. Žmonės, net tuli laikraszeziai nurodė ant žydų, huk jie pries sawo wilykas, reikalaudami į sawo macus krikscioniszkio kraujo, papjowė aną merginą. Isz sudo tirinėjimų laike prowas pasirodė, kad nužiurėjimas yra neteisingas: užmuzsėjumi anos merginos, Oos Hruza, buwo tikras jos brolis, o ne žydai.

|| Besilankancios dabar Wokietijoj Holandijos karalienė ir jos motina waziawo isz naujo ciecoriaus rumo į joms ant gywenimo paskiria Potsdamo rūmų Bewažiuojant wežas paklydo ir į waziawo į durpinczią, kur karieta nuklimpo. Karalienė ir jos motina nieko n. liko, kaip pėkszezioms klampoti isz durpinczių ir ant galo laimingai pasisekė joms priklampoti krauto.

|| Warszawoj policija suwresztawo kokią ten niekszę moteriszkę užsimanczią specialiszkai numarinimu mažų kudikių; moteriszkė tojė kokią ten Maslowska. Ji lėmė už pinigų newa ant auginimo mergwaikius, numarydawo juos tuojaus badų, bet nuo motinų tą slėpdawo ir kas mėnesį indawo suderštus pinigų. Kaip sako, iki ją susekė, ji numarino porą szimty waikų.

|| Pereitos nedėlios dieną terp Peterburgo ir Maskwos, Maskolijoj, siautė baisus ciklonas ir sniego pustymai, kurie sutraukė ant ploto 150 mylių telegrafų dratus ant bėgancioz nuo Peterburgo į Maskwą geležinkelio, daugelij wietų iszardė kelio pylimą. Per tai trukių bėgiojimas turėjo pasiliauti. Wėtra iszgruowė daug kaimų, girios iszlaūžė neiszpaskyrtą medžių daugybę.

|| Mieste Simferopolij, pietinėj Maskolijoj, traukėsi prowa grafo Kapnisto, turincioz ant Krimo didelius žemės plotus ir augztių urėdą ir uriadnikų Kamenskio ir Karbaszewo, apkalintų už kanikinimą knikinjo Nikiforowo. Sudas rado wisus kaltais: grafą Kapnistą prisudyjo ant atėmimo tulų užtarnautų tiesų ir ant isziuntimo į Siberiją, abudu gi uriadnikus ant pasodinimo į kalnių ant 4 mėnesių. Uriadnikai mažiau nubausti tik todėl, kad jie pildė wien grafo prisakymus.

|| Warszawoj iki neseniai turėjo banką žydus Z. K., kuris užsimawo diskontawimu wėkselių. Neseuiai, gawęs wėkselių ant poros szimty tuskanczių rublių, jų sawinjkas dawė tik rankpinigius, o kitus žadėjo iszmokėti pabigojo sawnaitės. Kadangi jis turėjo didelį užsitikėjimą ir wisada teip darydawo, tai nieks jo nenužiūrėjo. Tuom tarpu bankierius pardawė wisus wėkselius kitose bankose ir surinkęs 100000 rubl., sufinjigais iszdumė į užrubežius. Gal atkaks į Ameriką.

|| Mieste Charkowo archywuose ant syk apsirogo 20 jaunų urėdnikų; daktarai pripažino, kad jie apsirogo džiowa. Kadangi ir pries juos tarnawę archywuose urėdnikai teipogi numirė nuo džiowos, tai daktarai užsimanė gerai isztirti anuos senus rasztus čanczius archywuose ir juose rado terp rasztų lapų prisiweisusius džiowos bakterijas. Mat czia pirmiaus tarnawo džiowinjkas urėdnikas ir jisai paprastai, wartydamas akty lapus, sawo seilėms wilgydawo pirsztus ir tokiu budu wisuose rasztuose priweisė džiowos bakterijų.

|| Peterburge dabar susitwėre nauja draugystė turinti už mierį pakelti ukiawimu budą Maskolijoj, o tame ir Lietuwoj. Minėta draugystė susidė isz profesorių ir lektorių (skaitytųjų) ir rengs specialiszkus kursų wisokių žemdarbystės dalių ir galwij auginimo kursų. Sziauom tarpu draugystė susitwėre dar tik Peterburge, bet ji žada parengti dalis wisokiuose Maskolijos krasztuose. Tokiu budu ji atliks tokią jau užduotę, kaip Finlandijos keliaujanti žemdarbystės mokintojai — taigi platį tarp wisokių Maskolijos krasztų gywentojų žemdarbystės mokslą.

|| Pietwakarinėj Afrikoj, apskriety Rio del Rey, cziaubuwų negrų likosi iszskersta expedicija wokiszkio leitenanto Giese, susidėdanti isz 150 žmonių. Mat terp wokiszkų ir angliszkų waldybų buwo užginę sumiszimai ir Giese likosi isziqstas ant suwaldymo pakelusių sumiszimus. Už wedėją paėmė wieną isz cziaubuwų wadowų, bet tas užwedė wokieczius, susikalbėjęs su maisztinjkais, ant didelį pasilėpusių jų pajėgų. Užginė moksčius, kuriame wokieczių likosi iszskersti. Paskui maisztinjkai užpuolė ant wokieczių Lohmeyero parengty pardawinczių ir fabrikų, iszmuwszė daug cziaubuwų darbinjku, triobas iszdegino, taworus arba isznaikino arba paėmė. Isz wokiszkų waldybų Kameruno isziuntė daugias kariaunos ant apgywimo nuo pasikėlusių negrų wokieczių prekėjų faktorių Rio del Rey apskrity, tik nežinia, ar kareiwiai paspė atėiti į laivą.

Nauji iszradimai.

|| Inžinierius Hugo Schneider isz Strabugo, Wokietijoj, iszrado naują medegą ant izolirawimo elektriszkų dratų, kuri ne tik galės užimti wietą nuolatai brangscioz kanczuko, bet pasirodo už jį daug geresni ir praktiszkesci. Minėta medega neperleidžia ne tik elektrikos, bet ir wandens. Elektriszkas dratas apwikltas tik ant pusės colio szita medega iszlaiko spaudimą 15000 woltų. Nauja medega ras kuo placiausia pritaikymą prie dėjimo powandeninių telegrafų, padarys jų parengimą daug pigesniu, kadangi nereiks nuleistų ant jurių dugno telegrafų dratų dėti į brangias greitai gendancias kanczukines dadas. Telegrafų kompanijos Amerikos ir Wokietijos randas pradėjo jau derybas su iszradėjumi ant nupirkimo szito iszradimo. Iszradėjas iszsidirbo jau patentus ant sawo iszradimo: Prancuzijoj, Wokietijoj, Italijoj ir Suwenyotose Wieszpattyse Sziaurinės Amerikos.

Wietines žinios.

— Pereito utarniko rytą ant W. Washington ul. sudėgė triobos pn. 130—136, kuriose tilpo kelios dirbtuws, Prie gesinimo kelios žmogystos likosi lekiančių stiklų suzeistos, bet ne sunkiai.

— Pereito utarniko dieną wėl ateibuw prowa Simano Daukanto draugystės su kunigu Krawczunu ir Stupnicku, kurisai 50 dol. draugystės pinigų, niekeno ne pasiklausęs, padawanojo kunigui. Sziauom kartu sudas prisudyjo draugystė pusę tų pinigų ir sudo kasztus. Kunigas wienok nusprendimo nepasigindino ir ant padarymo draugystei daugiaus kasztų, padawė apeliacija į augztesnį sadą. Daro tą turbūt, pagal sawo supratimą, ant Diewo ir kunigijos garbės?

— Pereitos nedėlios po pietų užsidegė koplyczia prie waikų pataisymo ir mokinimo įtaisų Fechanvillej, kur yra rumas Chicagos archywskuo Fechano. Ugnis teip greitai platinosi, kad apie galbėjimą koplyczios ne galėjo buti nė kalbos; 400 waikų isz pataisymo įtaisų laimingai pasisekė iszwesti. Ugnis isznaikino ne tik minėty įtaisų triobas, bet ir kelias kaimyniszkas, archywskuo rumas wienok isaliko ugnes neuzgautas. Blėdį ugnes padarytą skaito ant \$200000, užasekuruota gi wiskas buwo wos ant \$50000.

— Girdime tankiai kunigų apginėjus kalbant, kad jeigu kunigai mažai kuom prisideda prie užganėdinimo swietiszkų lietuwių reikalų, tai kodėl ne kunigai aprupinimą tų reikalų ne paime į sawo rankas? Galima but isztikro ant tos dirwos ka nors newiekti, jeigu tik kunigai įsarože ne stabdytų ne kunigų darbo. Ant stabdyto tokių darbų kunigai pasinaudoja isz kiekwienos progos, ant to į sawo tarpawerzia spawiedinczią, pamokislynczią ir wisą bažnyčią. Sztai wienas kunigas ne norėjo duoti ženklą ant atlikimo welyknės wienam lietuwiui tik užtai, kad tas paaukawo 1 dol. ant suzelpmo pawargusio ruztinjko. Dabar antai Chicagoj Simano

Daukauto draugystė rengia metinį apwaiszcziojimą, ant kurio buwo užmanytos deklaracijos, dainos ir tt. Dasižinoję apie tai dwasiszkas wadowas uždraudė sawo awelėms imti dalywumą minėtame apwaiszcziojime, dalininkėms po bausme atsakyrimo uo parapijos uždraudė ant apwaiszcziojimo dainuoti, deklaratorikos deklaratuoti. Norėtume žinoti, kaip ant tokio boycoto žiuri kiti kunigai? Ar jie tokius darbus Chicagos lietuwių dwasiszkio wadowo pagiria ir ar akceptuoja? Kową mat waro ne "prakeikti walmamanin", bet tuli menko proto kunigai: jie "pirmutiniam ne duoda ramiai dirbti ant užganėdinimo swietiszkų lietuwių reikalų, jie traukia į kową sawos kunigų iszniektus swietiszkusius.

Pataisymai.

Korespondencijoj isz William Pennos peeczės apraszancioj užmuzystą Juozo Rutkausko, be pamato apraszytas užmuzstas buk jis mēgo iszsigerti ir pasi kumsczioti. Jis buwo doras wyras, girtuokliauti ne girtuokliauo, nieks jo nematė besikumsz cziaujant su kuom nors. Skaitė ne wien "Saulę" ir "Linksmas Waladnas", bet wisus lietuwiszkus laikraszcius.

Williampeniszkis.

Korespondencijoj isz Ashland, Wis., apraszancioj mirtį a. a. Antano Butkausko įsiskwėbė klaida. A. a. Antanas Butkauskas nupuołė nuo 40 pėdų augsczio ir nerado netikėta galv, bet teip sunkiai apsikulė, kad nuo to tuojaus pasimirė. Jis buwo doras wyras, negirtuokliawo, salnių nelankydawo, niekada ne buwo pawargęs. Jis prigulėjo į dwi lenkiszkas draugystes, kadangi lietuwiszka yra czia tik wiena ir tojė ka tik szj rudenį susitwėrė. Jokubinas.

Draugysziu Reikalai.

Tautiszkas apwaiszcziojimas.
Chicago. — Nedėlio, 5 lapkricio, 1899, ant atminties Lietuwos garbingo rasiininko Simano Daukanto metinės szwentės, Simano Daukanto Draugystė turės sawo metinį apwaiszcziojimą swietinėj Freiheit Turner Hall, 3417 S. Halsted st. ant 34tos ulycios. Apwaiszcziojimas atsilaiskys sekanciu budu: wisos draugystės, imancios apwaiszcziojime dalywams, susirinks į Laudanskio salą, 3301 S. Morgan ul., kerts 3305 ul. ir isz czia 3 walandą po pietų iszais pinojio parodoje su muzika ir apwaiszcziojimo salę ant Halsted ul. Kada wisi suels į salį ir užims sawo wietas, bus laikytos tautiszkos prakabos, deklaracijos ir dainos su muzika. Pasibaigus apwaiszcziojimui prasidės Draugystės balius, ant kurio wisi swietiniai bus kuogratiausiai primiti. Jau try lietuwiszkos draugystės: "Liuosybė", "Teisybės Mylėtojų" ir "D. L. G. Gedemino" prisitūse sawa delegaciją, duodamas žodį, jog ims dalywumą apwaiszcziojime. Dėltoji uiklės, kad ir wisos kitos lietuwiszkos draugystės neatsisakys, (nes nuo lietuwisztės darbų tiktai žydai gali atsisakyti), bet dalis dalywų apwaiszcziojime teip garbingos lietuwiszkos szwentės ir pasirodys, kad ir Chicagoje lietuwių gywuoją. Szirdingai užkleczia wisus lietuwis ir lietuwaites.

D-tė Simano Daukanto.

Chicago, Ill. — Draugystė Lietuwos Sūnų laikys sawo prieszmetinį susirinkimą nedėlio, 22 spalio, 1899, apie 4 walandą dienos, salėj L. Azuko, 3301 Auburn ave., ant kurio bus apswarstomi labai swarbus dalykai ir rinkimas naujos wryrausybės. Dėlto gi kiekwienas sznarys privalo pribūti — D-tė Lietuwos Sūnų.

Padėkawone.

Chicago. — Muzikantai D-tės Dowido Karaliaus szuozia szirdingai padėkawong administracijai Dowido Karaliaus ir wisoms kitoms draugystėms ir pawieniams lietuwiams ir lietuwaitėms, kurie teikėsi atsilankyti ant musų balius ir gražiai broliškai su mumis palinksmiti, isz ko mes turime džiaugsmą ir naudą. — Muzikantai D-tės K. D.

Philadelphia, Pa. — D-tė szw. Juozapo szuozia szirdingą padėkawong D-tėi Lietuwos Dukterij ir Algirdo Karaliwims, kurie pribuvo ant musų balius 25 rugsejo, gražiai su mumis pasibwojyo, o D-tėi Lietuwos Dukterij padawawo tautiszkas dainėles, kurios kiekwieno lietuwiu pajudino szirdį prie tēwyszkumo. Už tai D-tė szw. Juozapo isztaria szirdingų aczių.

Komitetas.

Bažnyczios paszwentlinimas.
Prancosawo wisams lietuwiams New Yorko ir apelinkinių miestų, jog 29 dieną szio mėnesio (October), nedėlioje, Brooklyno wyskupas szwentys mus naują bažnyčią ant kampo Roebelling ir So. 4-tos ulycios, miesto Brooklyno dalyje, wadinawoje Williamsburgh. Draugystės isz apeliacis szirdingai upraszome pribūti. Isz New Yorko waziuojant reiki imti ferus ant Broadway arba Grand ulycių. Brooklyne: o per tiltą waziuojant geriausia paimti Flushing arba Graham st. karg. Nauja bažnyczia kasztuota per 40 000 dol., skolas yra suwirs 20 000 dol. Kan norėty kę pasaukti, butumėm labai dėkingi. Jeiga bažnyczia norintiesiems szirdingai paszwentlinimo ceremonijas 81: reserved seats pirmuose 4 muoluose po 63.

Klebonas kn. A. M. Mikulas ir Komitetas.
— "Lietuwos" 20 numerį 1897 metų jau gawome. Acalu tiems, kurie mumis jį parupino.

SENŲ GADYNIŲ

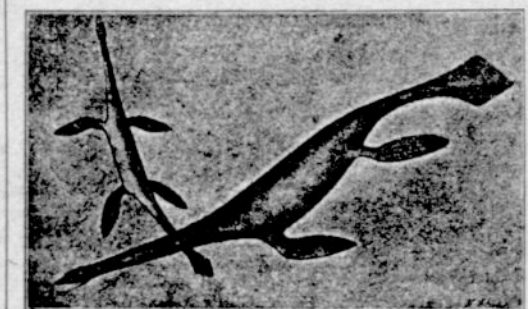
Isnyke gyvi sutvėrimai.

Pagal Hutchinsoną.

(Tęsa.)

ir didžiųjų butų kokia nors giminysta, bet parodo vien, kad wienokios gywenimo sanlygos ir ne giminingus sutvėrimus padaro iš dalies panašiais; matote ir dabar, kad jurėse gyvenanti didžiuviai ir delfinai, nors nėra žuvis ir terp jų ir žuvių nėra nė jokios giminytos, bet panašus į žuvis teipogi gywenancias wandyenys.

1895 m. vokiškas mokslinčius Dahmes, tirinėdamas lejaso sluogsnis pietinėš Vokietijos, užtiko juose terp kitų ir liekanas plesiosaurų. Tie wienok ne turėjo ilgo kaklo ir uodegą turėjo ilgesnę, galvą didelę. Kensingtono muzejuje yra tos veislės plesiosaurų galva turinti 6 pėdas ilgio, o užpakalinė pasirimo plevė beveik 7 pėdų ilga. Dantys žandų galuose neiszpaskyto didumo. Sluogsnuose kemeridiško molio randa plesiosaurų dantis turincius pėdą ir daugiau ilgio nuo užbaigos iki pradžia šaknies. Šitie sutvėrimai prigulėjo prie draskancijų.



Trumpakakių plesiosaurai.

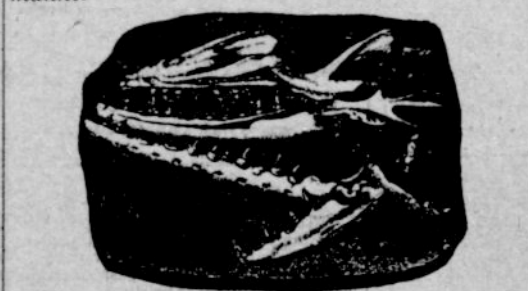
Vandeniniai panasus ir žalcizius slankiojanti arba reptilijos.

Zinote gal, kad tuli gywuoliai gyvenanti ant sausumos, turi sau panašius gywenancius jurėse. Visi žinote, kad yra vandeniniai valalai, vandeniniai skorpionai, vandeninės žirkės, vandeniniai liutai, morsai, yra ir daug kitokių vandeninių sutvėrimų, net ir sausumėjų augmenys turi panašias formas augancias jurėse. Tai kodėl negal but ir jurių reptilijos, žalciai? Ne kalbėsime čia apie kasdieninių laikrasčių garsinamas vasaros laike žinias, buk plaukianti laivai patiko kur neiszpaskyto didumo jurių žaltį; bet pakalbėsime ne apie šios dienos, tik apie seniai praėjusių laikų jurių sutvėrimus panašius į žalcius. Paliksime jurių pasakojimus apie jų patiktus kur šios dienos jurių žalcius, bet peržiūrėsimė anuos senų gadynių, kada ant žemės wiespatavo reptilijos, sutvėrimus gywenusius jurėse, iš sawo kuno pavidalo panašius į žalcius.

Šios dienos mokslinčiai tiki, kad žalciai yra persikeitusiais iš driežų, kurie, kaip paprastai yra — turi keturias kojas; bet tuos senų gadynių atmainos driežų turi labai mažas kojas, todėl tos atmainos galėjo geriaus slinkti ant žemės ne pasinaudojant iš silpnų kojų, bet besiremėm tiesiog ant šono ar papilvės, taigi teip jau kaip slenka žalciai. Tokiu budu matyt, kad laukui bėgant, iš turinciu keturias kojas driežų, atsirado visai bekoji jų atmaina, silpnos, nenaudingos gywuoliui kojos visai sunyko; paskui per atsakančią parinktą porą jų pagimdytų waikų kunas darėsi vis ilgesnis ir ilgesnis ir tokiu budu ant galo nuo driežų išsiwystė žalciai ir kitokios kirmėlės.

Žemės gilumose, eilėse seniai praėjusių gadynių randa ne mažai skeletų wandeninių, taigi gywenusių jurėse reptilijų, kurios vaikščiojo ne su pagalba kojų, bet slinko vien su pagalba ilgos uodegos ir ilgo kuno visai į rytadamos. Kojos ne išnyko dar su visu, bet persikeitė į pasirimo plevės, kaip tai yra pas žuvis. Kadangi tų sutvėrimų kunas yra laibas ir ilgas, panašus į kuną žalcį, tai juos ir praminė senų gadynių jurių žalciais. Liekanas tų išnykusių jurių žalcų randa Europoj ir Amerikoje.

Pirmą syk skeletą tų žingeidžių jurių žalcų iskasė 1770m. aplinkinės miesto Mestricht, Holandijoj, Maaso klonyj, viršutinėse eilėse krekidinės formacijos. Skeletas tas yra dabar Paryžiuje, muzejuje Jardin des Plantes. Praminė jį wadu Mososaurus Hoffmanni.



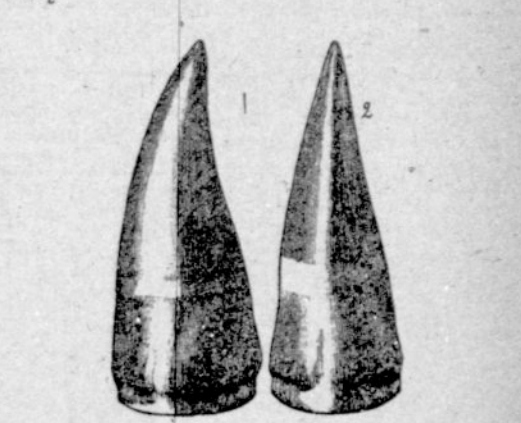
Galva Mososaurus Hoffmanni.

Žandai jo turi netoli 5 pėdas ilgio; juose yra daugybė dantų. Nugarkaulis rasto Mestrichte mososaurio susidėjo iš 132 sanarių, iš kurių 97 tvėrė uodegą. Ilgis gi viso skeleto siekia 24 pėdas, galva užima šestą dalį viso kuno. Uodega turėjo tik 10 pėdų, tuom tarpu pas krokodilius ji ilgesni už visą likusią kuno dalį. Iš viso kuno pavidalo, iš pasirimo plevių matyt, kad tie sutvėrimai buvo bruzgas, wandenį galėjo plaukti kad ir prieš smarkiausią tekejimą. Dantys žanduose buwo koniszkos formos panašūs į cukraus galvą, tik nežnaimiai užriesti, iš kurių didžiandis turėjo 3 colius ilgio.



Dantys mososaurų.

1831 m. Norwicho kreidiniuose sluogsnuose rado dalį apatinio žando išnykusio sutvėrimo su dantimis koniszkio pavidalo, taigi panašiais į dantis Mestrichto mososaurio. Profesorius Owen pripažino tuos dantis už prigulincius giminingam mososaurui sutvėrimui, kuriam jis davė vardą Leiodon (iš greikiško: leios reiškia švel-



Dantys Leiodono.

Paskutiniuose laikuose sziaurinėj Amerikoje rado daug liekanų šito skyriaus sutvėrimų. Iš to matyt, kad jurėse Amerikos kreidinio periodo jų buwo ne mažai, galima sakyti, kad tuose laikuose jie wiespatavo jurėse, kadangi jų didumas, tvirtumas ir daugumas parodo, kad kitiems tų laikų sutvėrimams sunki buwo kova su šiais jurių žalciais. Kaip koki iš jų turėjo po 75 ir daugiau pėdų ilgio; mažiausi gi turėjo 10—12 pėdų. Daug labai jų kunų liekanų randa kreidinėse eilėse Uolinų kalnų, Amerikoje. Wiena kartą mokslinčius Marsh wienoje szviežiai wandens iszgrauztų pakalnėj wienoj wietoj rado net septynis skeletus šito skyriaus sutvėrimų. Tas jau aiškiai rodo, kokia daugybė jų turėjo buti jurėse krekidinio periodo, kuriame pradėjo kilti dabartiniai Uoliniai kalnai. Yale kolegijos muzejuje yra net 1400 kunų šito skyriaus sutvėrimų surastų wien ant ploto Suwenyųjų Wiespatsčių Sziaurinės Amerikos. Pagal profesorių Cope'ą isz Pennsilvanijos universiteto, kurisai specialiai užsiėmė tirinėjimais šito skyriaus sutvėrimų, stetuose: New Jersey, Alabama, Kansas, Sziaurinės Karolinos, Mississippi ir Nebraskaj rado ne mažiau kaip 51 atmainą šito skyriaus jurių sutvėrimų seniai nuo žemės paviršiaus išnykusių. Visos amerikoniszkos atmainos turi labai ilgą kuną, ypač uodegą; galva jų buwo dideli, suliginant su kuno storumu, lyg priplota, koniszkio pavidalo; pasirimo plevių turėjo dvi poras, jos panašios buwo į didžiųjų plevės; akis turėjo iswerstas. Teip kaip žalciai šiadien gywuojanti, jie turėjo po keturias eiles didelių ir aštrių dantų.

Jie teip kaip ir žalciai ir kitokios kirmėlės galėjo ryti mažesnius sutvėrimus čielais, be kramtymo, teip kaip ir žalciai, kurie be kramtymo praryja net maisto šmotą storesnį už jų kuną. Abidvi dalyj jų apatinio žando jungėsi beveik ties viduriu, ir per tai galėjo plačiau išsiiskėsti. Šitos grupos sutvėrimus prof. Cope praminė wadu Pythonomorphia.

Kadangi liekanas to skyriaus sutvėrimų gywenusių jurėse randa dabar toli nuo jurių, kaip antai Kansase, nuo kurio iki jurių yra daugias negu tukstantis angliszkų mylių, tai ne wienas iš skaitytųjų gali paklausti, ko kin budu tie jurių sutvėrimai pateko teip toli į sausumėio widurus, teip toli nuo jurių? Šitie sutvėrimai gyveno laikuose darymosi krekidinių žemės žievės sluogsnų. Liekanas randamos tuose krasztuose, kur randa liekanas anų išnykusių jurių žalcų, priguli daugiaus reptilijos arba slankiojantiems sutvėrimams ir žuvis. Iki šiol wien Kansase surado liekanas 37 wieslių reptilijų; jie priguli prie šešių giminių, iš kurių mažiausi turi 10 pėdų ilgio, ilgiausi gi 80 pėdų. Sutvėrimai wienos tų reptilijų arba slankiojanciu wieslės prigulėjo prie gywenanciu ant sausumėio, šešios wieslės buwo lakiojancios, taigi turincios sparnus ir galincios lakioti kaip paukščiai ant oro, 30 gi likusių wieslių prigulėjo prie gywenusių jurėse. Kada tie sutvėrimai gyveno ant žemės, jurių rubežiai siekė toliaus negu dabar: dabartinė upės Kansas slėnis buwo jurių užlieta, jos siekė iki fortui Riley, rubežiai jų nuo čia pasisuko į rytus, šjo per Minnesotą Kanadą azero Superior krantų link. Azeras tasai buwo daug didesnis negu dabar, į vakarus jis traukėsi labai toli, gal but, kad jis siekė net iki Pacifikui arba Didžiamjam oceanui.

Kiti slankiojanti arba reptilijos gywenusios jurėse krekidinio periodo turėjo kuną teipogi ilgą bet su storesniu negu pirmutiniai liemeniu. Profesorius Cope jiems davė vardą Elasmosaurus. Prie tos grupos priguli wieslės Cimoliosaurus, Polycotylus, Polypthyrodon ir kiti stovinti su jais artymoj giminytoj. Jie panašūs į plesiosaurus, bet turi ypabybes parodancias, kad jie ne gali but prie plesiosaurų priskaityti. Liekanas jų randa tuose jau sluogsnuose kę ir mososaurų. Labai didelius dantis Polypthyrodonų randa sluogsnuose žaliosios pleskos Anglijoj.

(Toliaus bus.)

